

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний
університет**

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: ОСОБЛИВОСТІ
ТА ВИКЛИКИ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Київ, 16 квітня 2021 року)

Київ 2021

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

УДК 323.159
С 89

Суспільно-політичні процеси в умовах пандемії:
С 89 особливості та виклики [Електронне видання] : тези доповідей
Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 16 квітня 2021 р.) / відп. ред.
А. А. Кравченко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. –
184 с.

ISBN 978-966-918-003-2

DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2021-04-16>

Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції містять результати
досліджень, присвячені розкриттю актуальних питань соціології.
Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 323.159

Редакційна колегія: А. А. Кравченко, д-р філос. наук, проф.;
М. П. Кухта, д-р соц. наук, доц.; А. М. Міщенко, канд. політ. наук,
доц.; Г. Ю. Воробйова, канд. політ. наук, доц.; В. Й. Разіцький, канд.
іст. наук, доц.

Відповідальний за випуск А. А. Кравченко, д-р філос. наук, проф.

ISBN 978-966-918-003-2

© Київський національний торговельно-
економічний університет, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
-----------------	---

Секція 1 СВІТОВІ ТРЕНДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

АЛЕКСЄЄВА К. І. Фактор COVID-19 для «нової» біоетики	9
ГОЛЬД О. Ф., КАСИР І. О. Поліконфесійність vs пандемія: приклад США	12
ГРЕЧУХА Ю.С., КРАСІЛЬНІКОВА О.В. Деякі тенденції масової свідомості людей	14
ДОДОНОВА В. І., ДОДОНОВ Д. Р. Ціннісна матриця людини в постпандемічний період	17
ЗАРЕЦЬКА О. О. Наративна практика як форма соціальної взаємодії при наданні дистанційної психологічної підтримки.....	20
КРАВЧЕНКО А. А. Пандемія COVID-19 як каталізатор соціальних змін в умовах «техногенної цивілізації»	23
КРАМАР Т. В. Пандемія. Нові виміри буття людини	27
КУЛАГІН Ю. І. Віртуальна комунікація як деструкція дійсного	29
КУХТА М. П. Цифровізація соціальної взаємодії в умовах коронавірусної кризи	31
ЛАВРИНОВИЧ О. А. Соціально-психологічні наслідки пандемії COVID-19: групи ризику	34
ЛИТВИН Н. М. Сучасні корективи життя в умовах пандемії.....	36

ОБ'ЄДКОВ О. І.

Пандемія COVID-19 як чергове випробування для свободи людини: філософсько-правовий аспект	39
--	----

ОЛЕШКО В. В., КРАСІЛЬНИКОВА О. В.

Світові тренди соціальної взаємодії в умовах карантину	42
--	----

ОМЕЛЬЧЕНКО М. С., КУХТА М. П.

Самореалізація молоді в сучасній соціальній ситуації	44
--	----

РОБЕЙКО Д. В., КУХТА М. П.

Гуманізм та свобода в світлі пандемії. Динамічні зрушення	47
---	----

ШКУРОВ Є. В.

Макдоналізація і соціальні медіа за умов COVID-19	51
---	----

Секція 2

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ**

ГОЛУБ Н. С., ГУБИЦЬКИЙ Л. В.

Корпоративна культура готельних компаній в умовах коронакризи	55
---	----

ГУСЄВА Н. Ю.

Коли пандемія закінчиться, світ буде іншим?	58
---	----

КРАСІЛЬНИКОВА О. В.

Світ після пандемії: економічні та соціальні наслідки.....	61
--	----

МАСКЕВИЧ О. Л.

Соціально-економічні наслідки пандемії	64
--	----

МЕСРОПЯН Д. А.

Вплив COVID-19 на сферу туризму: українська та світова практика	67
---	----

МОРОЗОВ А. Ю.

Футорологічні та конспірологічні виміри ковід-епідемії	70
--	----

ПАЗИЧ А. Р., ЄНІН М. Н.

Трансформації трудових міграційних процесів в Україні та Європі в умовах пандемії	74
--	----

ПРЕДЕІНА М. Ю., ТОМІЛЕНКО Д. Ю.

Як коронавірус робить віддалену роботу нормою?	77
--	----

РАДЧЕНКО С. Г.	
Етичні норми та правила соціологічних опитувань	80

САВОЛАЙНЕН І. П.	
Прекаріат як соціальна проблема, нові горизонти.....	83

ТРЕТЯК А. В., ЛИТВИН Н. М.	
Мистецтво та пандемія: реалії співіснування	86

ШЕПЕТЯК О. М.	
Регулювання фінансово-господарської діяльності в Українській Греко-Католицькій Церкві.....	89

Секція 3

ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ТА ОСВІТНЬОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

БАРАБАШ Р. Я.	
Нігілістичні тенденції у сучасному суспільстві.....	93

БОРОВСЬКА Л. О.	
Гуманітарна освіта у нових реаліях.....	96

ГУДКОВ С. О.	
Трансформація соціального інституту вищої освіти в умовах пандемії.....	99

ДРАПОГУЗ В. П.	
Нові світоглядні орієнтири інноваційної освіти	103

ЗАЗИМКО О. В.	
Конструювання досвіду студентами в умовах дистанційного навчання ..	106

КИЗИМЕНКО І. О.	
Дистанційне навчання в умовах карантину.....	109

КОЛІНЬКО М. В.	
Номадизм як соціальна стратегія.....	112

ЛІПІН М. В.	
Симптоми академічної доброчесності в умовах пандемії COVID-19	115

НОСОВ Р. О., НІКУЛЬЧЕВ М. О.	
Технології дистанційного навчання як засіб поліпшення організації освітнього процесу	119

РОГОЖА М. М.	
Проблема справедливості в контексті розмислів про онлайн-навчання...	122

ЮР Т. М., ЛИТВИН Н. М.	
HR-виклики в новітніх соціальних реаліях	125

ШУСТ Н. Б., ДУБОВИК С. М.	
Освіта online: проблеми vs перспективи.....	128

Секція 4

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

АГАРКОВ О. А.	
Пандемія та геополітична стратегія України	131

ВОРОБІЙОВА Г. Ю.	
Особливості проведення виборчих кампаній в Україні.....	133

ГУБИЦЬКИЙ Л. В., МЕЛЬНИК Г. М.	
Київська губернія в умовах епідемій кінця XVIII – середини XIX століття.....	136

ДОБРОДУМ О. В.	
Свобода совісті в сучасній Україні	139

КАРНАУХ А. А.	
Пандемія COVID-19 в Україні: загрози та виклики	142

СТОПЧАК М. В.	
Соціальний захист населення України під час пандемії.....	145

ТЮЛЬКІН О. В.	
Кризові явища «суспільного договору» в сучасних умовах.....	148

ШЕПЕТЯК О. Т.	
Діяльність Української Греко-Католицької Церкви в період пандемії.....	151

ЯКОВЕНКО Ю. І.	
Розвиток в Україні політичної науки за умов пандемії	154

Секція 5
ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СВІТІ

ІГНАТОВ І. І.	
Соціально-політичні маніпуляції в умовах пандемії.....	156
КАРАЩУК М. Г.	
Довіра до влади в умовах пандемії COVID-19.....	159
МЕТЕЛЬСЬКА А. В.	
Політичні трансформації Бразилії, Білорусі та Індії	163
МІЩЕНКО А. М.	
Ціннісні засади сучасних демократій: плюралізм чи монізм?	166
РАЗІЦЬКИЙ В. Й.	
США та «зовнішній світ» в умовах пандемії	169
РЯБІНІН Є. В.	
Обмеження індивідуальної свободи внаслідок трансформації світового устрою	172
СИНЯКОВ С. В., ЮРЧЕНКО Е. А.	
Соціально-гуманітарні цінності економічної діяльності	175
ФЕЩЕНКО І. В.	
Суспільно-політичні процеси в умовах пандемії: особливості та виклики.....	179
ЮРЧЕНКО Е. А.	
Світоглядно- ідеологічний вимір політичних конфліктів, спровокованих карантинними заходами.....	181

Губицький Л. В., канд. іст. наук, доцент,
Київський національний торговельно-
економічний університет

Мельник Г. М., канд. іст. наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

КИЇВСЬКА ГУБЕРНІЯ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЙ КІНЦЯ XVIII – СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ

Людство у останні роки потрапило у нову реальність – співіснування в умовах загрози здоров'ю і життю кожного, викликаній пандемією коронавірусу (COVID-19). Держави та інститути соціального захисту виявилися неготовими, навіть у розвинутих країнах. Смертність від коронавірусу перевищила смертність під час бойових дій (як у прикладі із США). Показовим є приклад інфекційної ситуації в умовах Першої світової війни (наслідки «Іспанського грипу» були лихіші за наслідки бойових дій 1914–1918 рр. на фронтах війни: майже 50 млн людських життів, у порівнянні із 10 млн. життів військових та цивільних втрачених в результаті бойових дій). Серед жертв «іспанки» були кияни (10 тис. осіб з 500 тис. населення). Навіть сучасна медицина не спромоглася дати вчасної гідної відсічі вірусній інфекції. Соціальна комунікація потрапила під прес вимог соціальної відстані, що збільшилася/зменшилася завдяки електронним засобам.

В умовах традиційного суспільства загроза здоров'ю і життю була в рази вищою, ніж зараз. П'ятнадцять епідемій чуми та віспи зафіксували в українських полках, губерніях, намісництвах у XVIII ст. У 1770–1771 рр. епідемія чуми у Києві забрала життя 4 тис. мешканців. Саме влітку 1798 р. праця лікарів була вкрай важливою для здоров'я громадян, оскільки поширилася епідемія чуми, моровиці (морової язви). Адміністрація Київської губернії, попереджаючи її поширення, створила карантинні будинки і застави через декілька кілометрів. Застави започаткували на межі із Подільською губернією: 1. Карантин при Черепашинських корчмах поблизу села Тучи: від тих корчм праворуч – село Маркуші – 7 верст; – Черничка – 6 верст; – Безіменна – 3 версти; – Молотковці – 3 версти (застава); – Юрівка – 10 верст; – Фридровська і Поличинська корчми – 5 верст (застава); – Обохівка – 6 верст; – Райгородок – 11 верст; від Черепашинських корчем ліворуч – Лопатин – 6 верст; Чернятин – 10 верст (застава); Кураво – 10 верст; Варшиці – 3 версти; Холявинці – 8 верст (застава); Турбів – 9 верст; Вахнівка – 7 верст; Старі Мости – 3 версти (застава); Ясьонка – 3 версти [6, арк.121]. Не забуваймо, що найчастіше саме купці і мандрівники долучалися до перенесення небезпечних хвороб на великі відстані.

Війна і хвороба як правило йшли поруч. Так, у 1812 р. епідемія сипного тифу вразила французьку армію під час походу на Російську імперію. А в причорноморських губерніях в той же час тривала епідемія чуми [2]. Хвиля холери, яка мала своїм джерелом Індію, починаючи з 1826 р. вийшла за межі країни. У Російську імперію 1829 р. караваном бухарських купців вона занесена до Оренбурга. Симптомами холери в імперії перехворіли 534 тис. осіб, а лікарі не змогли врятувати 230 тис. мешканців. Холера взимку 1830–1831 рр. поширилась у Київській губернії. Хоча ще в жовтні 1830 р. владою Звенигородського повіту Київської губернії здійснено заходи, спрямовані на припинення поширення холери [7, арк. 86]. Дії виявилися недостатніми, оскільки в губернії захворіло 15681, видужало 8257, померло 7424 осіб [8, арк. 85]. Холерна пандемія, яка поширилась з тієї ж Індії в 1846 р., через рік досягла Чорного і Азовського моря, а тому й України, у тому числі Києва (як мінімум 1680 хворих) [4]. У 1848 р. в Російській імперії на холеру перехворіли згідно із офіційними джерелами 1 772 439 осіб, а жертвами стали 690 150. У Києві холера спалахувала у 1852–1853 та 1855 рр.

Державні кроки заради уникнення епідемій зводилися до карантинних заходів, особливо серед комерсантів. Карантинні будівлі, як правило, знаходилися поруч із митними. Так, у 1796 р. поряд із Васильківською митницею ремонтували карантинний дім [3, арк. 1–2]. Вагомим заходом профілактики інфекційних захворювань стало щеплення, від віспи, або від холери – кровопускання. Жертвами епідемій ставали усі верстви і сільського, і міського населення.

У XIX столітті в умовах індустріалізації в європейських країнах, зі зростанням кількості робочих селищ великими темпами ширилась холера. Але засобами технічного прогресу епідемію подолано, а саме завдяки спорудженню системи водовідведення та використанню антибіотиків. А у Києві в першій половині XIX століття діяло лише декілька лікарень: військовий госпіталь (з 1755 р.), Кирилівська лікарня (з 1803 р.), медичні заклади Приказу громадської опіки (створений 1782 р.), лікарні Києво-Печерської Лаври, лікарні медичного факультету університету Святого Володимира (з 1841 р.). На 1850 р. в Київській губернії налічувалося 94 лікарі, у тому числі 26 на службі, 6 – при маєтках з правом державної служби, 3 – ветеринарних, 36 приватних аптек в губернії, 1 належала приказу громадської опіки та 1 державна [5, арк. 20 зв.].

За сучасних обставин можливе перезавантаження економічних стратегій: локалізоване та маневрене виробництво, а також максимальне спрощення складних логістичних ланцюжків поставки ресурсів та збуту товарів [1]. Таким змінам сприятиме розвиток у робототехніці, біоінженерії та ІТ-технологіях. Розвинуті держави збільшуватимуть стратегічні резерви сировини першої необхідності, поступово нарощуватимуть власне виробництво на фоні спрощення технологічних циклів, а також в очікуванні нових глобальних викликів.

Висновки: Ситуація перебування в умовах загрози здоров'ю і життю часто повторювалася в попередні часи. Держави задля запобігання епідемічним спалахам вдавалися до карантинних заходів. Ще одним важливим засобом, який використовували стало щеплення, наприклад, від віспи. Смертність від епідемій торкалася усіх верств населення. Тодішня медицина здійснювала перші заходи, особливо в боротьбі з інфекційними хворобами. З метою уникнення контактів із хворими, вводились обмеження у спілкуванні з вихідцями з територій, де поширювалась холера.

Список використаних джерел

1. Билявский М. Геополитика пандемии: мир после коронавируса не будет прежним. Пять сценариев. Електронний документ. – Режим доступу : <https://www.liga.net/politics/opinion/geopolitika-pandemii-mir-posle-koronavirusa-ne-budet-prejnim-pyat-stsenariiev> (дата звернення 26.03.2020 р.)
2. Гончарук Т. Г. Епідемія чуми на Півдні України 1812–1814 рр.: стан розробки теми / Т. Г. Гончарук // Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею. – 2013. – № 12. – С. 10–12.
3. Державний архів Київської області (ДАКО). – Ф. 2. (Київський цивільний губернатор). – Оп. 3. – Спр. 336. Сметы на необходимое количество рабочей силы и строительного материала, для проведения ремонта Васильковского карантинного дома. – 1796 р. – 114 арк.
4. Жуковский Л. З історії епідемії холери в Києві 1847 року / Л. Жуковский // Агапіт. – 1996. – № 4. – С. 70–71.
5. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (ЦДІАК). – Ф. 442. (Канцелярия киевского военного губернатора и генерал-губернатора подольского и волынского. – Оп. 1. Т.2. Поліцейська частина. 1834–1859 рр.). – Оп. 1. – Спр. 8120. (Отчет Киевского гражданского губернатора о состоянии губернии за 1850 г.). – 30 апреля 1851 г. – 104 арк.
6. ЦДІАК. – Ф. 533. (Киевский военный губернатор). – Оп. 1а, – Спр. 51. (О рапортах городничих, о благостоянии городов и поветов Киевской губернии). – 1798 г. – 200 арк.
7. ЦДІАК. – Ф. 533. (Киевский военный губернатор). – Оп. 2. – Спр. 606. (Рапорты Николаю I, министру финансов, министру внутренних дел и др.; материалы о состоянии Киевской губ (1830–1831 рр.). – 10 июля 1830 г. – 27 октября 1831 г. – 146 арк.
8. ЦДІАК. – Ф. 533. (Киевский военный губернатор). – Оп. 2. – Спр. 1208. (Ведомости о числе жителей Киевской губ., заболевших холерой 1831 г.). – 90 арк.